

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 21ης Δεκεμβρίου 2023*

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Έννοια του “δικαστηρίου” – Κριτήρια – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων) του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία) – Προδικαστική παραπομπή από δικαστικό σχηματισμό μη έχοντα την ιδιότητα του ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως – Απαράδεκτο»

Στην υπόθεση C-718/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Sąd Najwyższy (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych) [Ανώτατο Δικαστήριο (τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων), Πολωνία] με απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Νοεμβρίου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

L. G.

κατά

Krajowa Rada Sądownictwa,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο, A. Prechal (εισηγήτρια), K. Jürimäe, K. Λυκούργο, Z. Csehi και O. Spineanu-Matei, προέδρους τμήματος, M. Ilešič, S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, Δ. Γρατσία, M. L. Arastey Sahún και M. Gavalec, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Ράντος

γραμματέας: C. Di Bella, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 8ης Νοεμβρίου 2022,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο L. G., αυτοπροσώπως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

- το Krajowa Rada Sądownictwa, εκπροσωπούμενο από τις A. Dalkowska, J. Kołodziej-Michałowicz, D. Paweńczyk-Woicka και τον P. Styrna,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και την S. Żyrek,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Pochet, M. Jacobs, L. van den Broeck και M. Van Regemorter,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις V. Pasternak Jørgensen και M. Søndahl Wolff,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman και P. P. Huurnink,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την K. Herrmann και τον P. J. O. Van Nuffel,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Μαρτίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του L. G. και του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, Πολωνία) (στο εξής: KRS) σχετικά με απόφαση για την κατάργηση της διαδικασίας επί του αιτήματος του L. G. να του επιτραπεί η συνέχιση της άσκησης των δικαστικών του καθηκόντων πέραν της κανονικής ηλικίας συνταξιοδότησης.

Το νομικό πλαίσιο

Το Σύνταγμα

- 3 Το άρθρο 10 του Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Συντάγματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας, στο εξής: Σύνταγμα) ορίζει τα εξής:

«1. Το πολιτικό καθεστώς της Δημοκρατίας της Πολωνίας στηρίζεται στη διάκριση της νομοθετικής, της εκτελεστικής και της δικαστικής εξουσίας και στην ισορροπία μεταξύ των εξουσιών αυτών.

2. Η Sejm [(Δίαίτα, Πολωνία)] και η Senat [(Γερουσία, Πολωνία)] ασκούν τη νομοθετική εξουσία. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και το Υπουργικό Συμβούλιο ασκούν την εκτελεστική εξουσία. Τα δικαστήρια ασκούν τη δικαστική εξουσία.»
- 4 Το άρθρο 45, παράγραφος 1, του Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και χωρίς υπέρμετρη καθυστέρηση, από αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο.»

- 5 Το άρθρο 60 του Συντάγματος ορίζει τα εξής:
- «Οι Πολωνοί πολίτες που απολαύουν πλήρως των πολιτικών δικαιωμάτων τους έχουν το δικαίωμα να αναλαμβάνουν, επί ίσοις όροις, τις δημόσιες θέσεις και τα δημόσια αξιώματα.»
- 6 Κατά το άρθρο 77, παράγραφος 2, του Συντάγματος:
- «Ο νόμος δεν μπορεί να στερήσει από κανέναν την πρόσβασή του στη δικαιοσύνη για τη διεκδίκηση των ελευθεριών και των δικαιωμάτων του που έχουν προσβληθεί.»
- 7 Το άρθρο 179 του Συντάγματος ορίζει τα εξής:
- «Οι δικαστές διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν προτάσεως του [KRS], για θητεία αορίστου χρόνου.»
- 8 Το άρθρο 186, παράγραφος 1, του Συντάγματος προβλέπει τα εξής:
- «Το [KRS] αποτελεί τον θεματοφύλακα της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων και των δικαστών.»
- 9 Το άρθρο 187 του Συντάγματος προβλέπει τα εξής:
- «1. Το [KRS] αποτελείται:
- 1) από τον πρώτο πρόεδρο του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία)], τον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον πρόεδρο του Naczelny Sąd Administracyjny [(Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, Πολωνία)] και ένα μέλος που ορίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας,
  - 2) από δεκαπέντε μέλη τα οποία εκλέγονται μεταξύ των δικαστών του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)], των τακτικών δικαστηρίων, των διοικητικών δικαστηρίων και των στρατοδικείων,
  - 3) από τέσσερα μέλη τα οποία εκλέγει η Sejm [(Δίαιτα)] μεταξύ των βουλευτών και από δύο μέλη τα οποία εκλέγει η Senat (Γερουσία) μεταξύ των γερουσιαστών.
- [...]
3. Η θητεία των εκλεγμένων μελών του [KRS] είναι τετραετής.
4. Το καθεστώς, ο τομέας δραστηριότητας και ο τρόπος λειτουργίας του [KRS], καθώς και ο τρόπος εκλογής των μελών του ορίζονται από τον νόμο.»

Ο νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου

- 10 Ο ustawa o Sądzie Najwyższym (νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. 2018, θέση 5), τέθηκε σε ισχύ στις 3 Απριλίου 2018. Εν συνεχεία, ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε επανειλημμένως.
- 11 Με τον νόμο περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, μεταξύ άλλων συστάθηκαν, εντός του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), δύο νέα τμήματα καλούμενα, αντιστοίχως, Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων) και Izba Dyscyplinarna (πειθαρχικό τμήμα).

- 12 Κατά το άρθρο 26, παράγραφος 1, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου:

«Το τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων είναι αρμόδιο για την εξέταση των εκτάκτων ενδίκων μέσων, των εκλογικών διαφορών και των αμφισβητήσεων του κύρους εθνικού δημοψηφίσματος ή συνταγματικού δημοψηφίσματος, για τη διαπίστωση του κύρους εκλογών και δημοψηφισμάτων, καθώς και για την εκδίκαση λοιπών διαφορών του δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών που αφορούν την προστασία του ανταγωνισμού, τη ρύθμιση των τομέων της ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών και των σιδηροδρομικών μεταφορών, καθώς και για την εξέταση των προσφυγών κατά αποφάσεων του Przewodniczy Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji [(προέδρου του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, Πολωνία)] ή των προσφυγών που βάλουν κατά της υπερβολικής διάρκειας της ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων, των στρατοδικείων και του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)] δίκης.»

Ο νόμος περί του KRS

- 13 Κατά το άρθρο 9 a του ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου), της 12ης Μαΐου 2011 (Dz. U. 2011, θέση 714), όπως τροποποιήθηκε με τον ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (νόμο για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων), της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. 2018, θέση 3), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 17 Ιανουαρίου 2018, καθώς και με τον ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (νόμο για την τροποποίηση του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων και ορισμένων άλλων νόμων), της 20ής Ιουλίου 2018 (Dz. U. 2018, θέση 1443), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 27 Ιουλίου 2018 (στο εξής: νόμος περί του KRS):

«1. Η Sejm [(Δίαιτα)] εκλέγει, εκ των δικαστών του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)], των τακτικών δικαστηρίων, των διοικητικών δικαστηρίων και των στρατοδικείων, 15 μέλη του [KRS] για κοινή θητεία διάρκειας τεσσάρων ετών.

[...]

3. Η κοινή θητεία των νέων μελών του [KRS], τα οποία εκλέγονται εκ των δικαστών, ξεκινά την επομένη της εκλογής τους. Τα μέλη του [KRS] των οποίων η θητεία λήγει ασκούν τα καθήκοντά τους έως την ημέρα ενάρξεως της κοινής θητείας των νέων μελών του [KRS].»

- 14 Το άρθρο 37, παράγραφος 1, του νόμου περί του KRS ορίζει τα εξής:

«Σε περίπτωση κατά την οποία πλείονες υποψήφιοι υπέβαλαν αίτηση για την κατάληψη θέσεως δικαστή, το [KRS] εξετάζει και αξιολογεί από κοινού όλες τις υποβληθείσες υποψηφιότητες. Στην περίπτωση αυτή, το [KRS] εκδίδει πόρισμα που περιέχει τις αποφάσεις του όσον αφορά την υποβολή προτάσεως διορισμού στη θέση δικαστή, ως προς όλους τους υποψηφίους.»

- 15 Το άρθρο 43, παράγραφος 2, του νόμου περί του KRS προβλέπει τα εξής:

«Σε περίπτωση κατά την οποία το πόρισμα που διαλαμβάνεται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, δεν προσβλήθηκε από άπαντες τους μετέχοντες στη διαδικασία, τούτο καθίσταται απρόσβλητο κατά το μέρος που περιλαμβάνει την απόφαση περί μη υποβολής προτάσεως διορισμού στα καθήκοντα δικαστή των μετεχόντων που δεν άσκησαν προσφυγή, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 44, παράγραφος 1 b.»

- 16 Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 6 του νόμου, της 8ης Δεκεμβρίου 2017, για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων έχει ως εξής:

«Η θητεία των εκλεγμένων με βάση τις ισχύουσες διατάξεις μελών του [KRS] στα οποία αναφέρεται το άρθρο 187, παράγραφος 1, σημείο 2, του [Συντάγματος] διαρκεί έως την προηγούμενη της ενάρξεως της θητείας των νέων μελών του [KRS], χωρίς, πάντως, να υπερβαίνει τις 90 ημέρες από της ημερομηνίας θέσεως σε ισχύ του παρόντος νόμου, εκτός αν λήξει προηγουμένως λόγω εκπνοής της.»

- 17 Το άρθρο 44 του νόμου περί του KRS προέβλεπε τα εξής:

«1. Μετέχων στη διαδικασία δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)] λόγω του παράνομου χαρακτήρα του πορίσματος του [KRS], εκτός αν ειδικές διατάξεις ορίζουν άλλως. [...]

1 a. Στην περίπτωση ατομικών υποθέσεων που αφορούν διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)], μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του Naczelny Sąd Administracyjny [(Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)]. Στις υποθέσεις αυτές, δεν μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)]. Η ασκηθείσα ενώπιον του Naczelny Sąd Administracyjny [(Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)] προσφυγή δεν μπορεί να στηρίζεται σε λόγο με τον οποίο προβάλλεται μη προσήκουσα εκτίμηση του ζητήματος αν οι υποψήφιοι πληρούν τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεως όσον αφορά την υποβολή προτάσεως διορισμού σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)].

1 b. Σε περίπτωση κατά την οποία το πόρισμα που διαλαμβάνεται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, δεν προσβλήθηκε από άπαντες τους μετέχοντες στη διαδικασία στο πλαίσιο των ατομικών υποθέσεων που αφορούν τον διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)], το πόρισμα αυτό καθίσταται απρόσβλητο, κατά το μέρος που περιέχει την απόφαση περί υποβολής προτάσεως διορισμού σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)] και κατά το μέρος που περιέχει την απόφαση περί μη υποβολής προτάσεως διορισμού σε θέση δικαστή του ίδιου αυτού δικαστηρίου, όσον αφορά τους μετέχοντες στη διαδικασία οι οποίοι δεν άσκησαν προσφυγή.

[...]

4. Σε ατομικές υποθέσεις που αφορούν διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)], η εκ μέρους του Naczelny Sąd Administracyjny [(Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)] ακύρωση του πορίσματος του [KRS] να μην υποβάλει πρόταση διορισμού σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)] συνεπάγεται ότι γίνεται δεκτή η υποψηφιότητα του μετέχοντος στη διαδικασία πληρώσεως κενής θέσεως δικαστή στο Sąd Najwyższy [(Ανώτατο Δικαστήριο)] ο οποίος άσκησε προσφυγή, σε θέση για την οποία δεν έχει ακόμη περατωθεί η διαδικασία ενώπιον [του KRS] κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως του Naczelny Sąd Administracyjny [(Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)] ή, σε περίπτωση μη διεξαγωγής τέτοιας διαδικασίας, στην επόμενη κενή θέση δικαστή στο Sąd Najwyższy [(Ανώτατο Δικαστήριο)] η οποία έχει προκηρυχθεί.»

- 18 Η παράγραφος 1 a του άρθρου 44 του νόμου περί του KRS προστέθηκε στο άρθρο αυτό με τον νόμο της 8ης Δεκεμβρίου 2017 για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων, οι δε παράγραφοι 1 b και 4 προστέθηκαν με τον νόμο της 20ής Ιουλίου 2018 για την τροποποίηση του νόμου περί οργανώσεως των τακτικών

δικαστηρίων και ορισμένων άλλων νόμων. Πριν από τις τροποποιήσεις αυτές, οι προσφυγές που μνημονεύονται στην ως άνω παράγραφο 1 α ασκούσαν ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 44.

- 19 Με απόφαση της 25ης Μαρτίου 2019, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο, Πολωνία) έκρινε ότι το άρθρο 44, παράγραφος 1 α, του νόμου περί του KRS ήταν αντισυνταγματικό, με το σκεπτικό, κατ' ουσίαν, ότι η αρμοδιότητα η οποία απονέμεται στο Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) βάσει της ως άνω παραγράφου 1 α δεν δικαιολογούνται ούτε από τη φύση των οικείων υποθέσεων, ούτε από τα οργανωτικά χαρακτηριστικά του εν λόγω δικαστηρίου, ούτε από τη διαδικασία που αυτό εφαρμόζει. Με την ως άνω απόφαση, το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο) επισήμανε επίσης ότι η εν λόγω κήρυξη αντισυνταγματικότητας «συνεπάγεται κατ' ανάγκην την κατάργηση όλων των εκκρεμών δικαστικών διαδικασιών που βασίζονται στην ακυρωθείσα λόγω αντισυνταγματικότητας διάταξη».
- 20 Στη συνέχεια, το άρθρο 44 του νόμου περί του KRS τροποποιήθηκε με τον ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (νόμο για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και του νόμου περί οργανώσεως των διοικητικών δικαστηρίων), της 26ης Απριλίου 2019 (Dz. U. 2019, θέση 914), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαΐου 2019. Η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου 44 έχει πλέον ως εξής:
- «Μετέχων στη διαδικασία δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)] λόγω του παράνομου χαρακτήρα του πορίσματος του [KRS], εκτός αν ειδικές διατάξεις ορίζουν άλλως. Δεν είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής στις ατομικές υποθέσεις που αφορούν τον διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)].»
- 21 Επιπλέον, το άρθρο 3 του ως άνω νόμου της 26ης Απριλίου 2019 προβλέπει ότι «[κ]αταργούνται αυτοδικαίως οι ένδικες διαδικασίες που έχουν ως αντικείμενο προσφυγές κατά πορισμάτων του [KRS] σε ατομικές υποθέσεις σχετικές με τον διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy [(Ανωτάτου Δικαστηρίου)] οι οποίες έχουν μεν ασκηθεί, αλλά δεν έχουν εκδικασθεί πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου».

Ο νόμος περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων

- 22 Το άρθρο 69 του ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμου περί οργανώσεως των τακτικών δικαστηρίων), της 27ης Ιουλίου 2001 (Dz. U. αριθ. 98, θέση 1070), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ορίζει τα εξής:

«1. Οι δικαστές συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση της ηλικίας των 65 ετών, εκτός εάν καταθέσουν στο [KRS], δώδεκα μήνες το νωρίτερο και έξι μήνες το αργότερο πριν από τη συμπλήρωση της προαναφερόμενης ηλικίας, δήλωση με την οποία γνωστοποιούν τη βούλησή τους να συνεχίσουν να ασκούν τα καθήκοντά τους και πιστοποιητικό, σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν για τους υποψήφιους του δικαστικού σώματος, με το οποίο βεβαιώνεται ότι η κατάσταση της υγείας τους τούς επιτρέπει να ασκήσουν δικαστικά καθήκοντα.

[...]

1b. Το [KRS] δύναται να επιτρέψει σε δικαστή να εξακολουθήσει να ασκεί τα καθήκοντά του, εφόσον η παραμονή του στην ενεργό υπηρεσία δικαιολογείται για λόγους απονομής της

δικαιοσύνης ή από σημαντικό κοινωνικό συμφέρον, λαμβανομένων υπόψη των επιτακτικών αναγκών περί ορθολογικής κατανομής των μελών του προσωπικού των τακτικών δικαστηρίων και των αναγκών που οφείλονται στον φόρτο εργασίας των διαφόρων δικαστηρίων. [...]

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 23 Με επιστολή της 30ής Δεκεμβρίου 2020, ο L. G., δικαστής του Sąd Okręgowy w K. (περιφερειακού δικαστηρίου K., Πολωνία), γνωστοποίησε στο KRS τη βούλησή του να συνεχίσει να ασκεί τα δικαστικά του καθήκοντα του πέραν της 12ης Ιουνίου 2021, ημερομηνίας συμπλήρωσης του 65ου έτους της ηλικίας του.
- 24 Με πόρισμα της 18ης Φεβρουαρίου 2021, το KRS κατάργησε τη διαδικασία επί του αιτήματος του L. G., καθόσον διαπίστωσε ότι το αίτημα αυτό υποβλήθηκε μετά την παρέλευση της αποκλειστικής προθεσμίας του άρθρου 69, παράγραφος 1, του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων.
- 25 Ο L. G. άσκησε προσφυγή κατά του ως άνω πορίσματος ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Najwyższy (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych) [Ανώτατο Δικαστήριο (τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων)] αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
  - «1) Αντιβαίνει στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ διάταξη του εθνικού δικαίου, όπως το άρθρο 69, παράγραφος 1b, πρώτη περίοδος, του [νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων], η οποία εξαρτά από την έγκριση άλλου οργάνου την ισχύ δήλωσης της βούλησης δικαστή να παραμείνει στην ενεργό υπηρεσία και μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησής του;
  2. Αποκλείει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ την ερμηνεία εθνικής διάταξης κατά την οποία είναι ανίσχυρη η εκπρόθεσμη δήλωση της βούλησης δικαστή να παραμείνει στην ενεργό υπηρεσία και μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησής του, ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο αυτός δεν τήρησε την προβλεπόμενη προθεσμία και ανεξαρτήτως της σημασίας που έχει η εκπρόθεσμη υποβολή της δήλωσης αυτής για τη διαδικασία έγκρισης της περαιτέρω παραμονής του στην ενεργό υπηρεσία;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 27 Δεδομένου ότι η Επιτροπή, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το αν ο δικαστικός σχηματισμός του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) που υπέβαλε την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, έχει την ιδιότητα του «δικαστηρίου», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο κάλεσε όλους τους μετέχοντες στη διαδικασία να εκθέσουν τα επιχειρήματά τους επί του ζητήματος αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

- 28 Με διάταξη της 3ης Νοεμβρίου 2022, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Νοεμβρίου 2022, το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο παρέθεσε διάφορα στοιχεία τα οποία, κατά την άποψή του, είναι ικανά να επιβεβαιώσουν ότι διαθέτει την ιδιότητα αυτή. Επιπλέον, το KRS και η Πολωνική Κυβέρνηση παρείχαν επίσης στοιχεία αντίστοιχα με τα επισημανθέντα από το ως άνω όργανο, επί των οποίων ανταλλάχθηκαν επιχειρήματα κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 29 Τέλος, μετά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, παρασχέθηκε η δυνατότητα στους μετέχοντες στη διαδικασία να διατυπώσουν γραπτώς συμπληρωματικές παρατηρήσεις ως προς τα στοιχεία που περιλαμβάνονταν στη διάταξη του αιτούντος δικαιοδοτικού οργάνου της 3ης Νοεμβρίου 2022. Ο L. G., το KRS, η Βελγική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή έκαναν χρήση της ευχέρειας αυτής.

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 30 Η Επιτροπή διατύπωσε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο, εν προκειμένω, ένας δικαστικός σχηματισμός του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) (στο εξής: τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων) αποτελούμενος από τρεις δικαστές του τμήματος αυτού, πληροί τις απορρέουσες από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ απαιτήσεις, ιδίως την απαίτηση περί υπάρξεως δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, οι οποίες επιβάλλονται προκειμένου το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο να έχει την ιδιότητα του «δικαστηρίου», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 31 Από τις γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής προκύπτει ότι οι ενδοιασμοί που διατηρεί συναφώς ως προς το όργανο αυτό αφορούν, ειδικότερα, αφενός, το γεγονός ότι ο διορισμός, στις 10 Οκτωβρίου 2018, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας, των τριών συγκεκριμένων μελών του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων πραγματοποιήθηκε βάσει προτάσεων που περιλαμβάνονταν στο πόρισμα υπ' αριθ. 331/2018 που εκδόθηκε στις 28 Αυγούστου 2018 από το KRS (στο εξής: πόρισμα 331/2018), ήτοι ένα όργανο του οποίου η ανεξαρτησία έχει αμφισβητηθεί επανειλημμένως, μεταξύ άλλων και με πλείονες πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου. Αφετέρου, δεν αμφισβητείται, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, στο εξής: απόφαση W.Ż., EU:C:2021:798), ότι, όταν πραγματοποιήθηκαν οι διορισμοί αυτοί, το ως άνω πόρισμα είχε προσβληθεί με προσφυγή ενώπιον του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) το οποίο, με διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2018, ανέστειλε την εκτελεστότητά του.
- 32 Συναφώς, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στην απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2021, Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819) (στο εξής: απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι υφίσταται παράβαση της απαιτήσεως περί «δικαστηρίου που λειτουργεί νόμιμα», η οποία θεσπίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της υπογραφείσας στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), λόγω της διαδικασίας με την οποία, βάσει του πορίσματος 331/2018, διορίστηκαν τα μέλη δύο τριμελών δικαστικών σχηματισμών του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων. Η Επιτροπή προσθέτει ότι σε έναν από τους ως άνω δικαστικούς σχηματισμούς συμμετείχε δικαστής που μετέχει στη σύνθεση του αιτούντος δικαιοδοτικού οργάνου το οποίο υπέβαλε την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

- 33 Περαιτέρω, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατόπιν της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 2021, Α. Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, στο εξής: απόφαση Α. Β. κ.λπ., EU:C:2021:153), το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο), με απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, ακύρωσε το πόρισμα 331/2018.
- 34 Ο L. G., καθώς και η Βελγική και η Ολλανδική Κυβέρνηση συμμερίζονται, κατ' ουσίαν, τις αμφιβολίες που εγείρει η Επιτροπή.
- 35 Το δε αιτούν δικαιοδοτικό όργανο αναφέρει, στη μνημονευόμενη στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως διάταξη της 3ης Νοεμβρίου 2022, ότι η διάταξη του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 27ης Σεπτεμβρίου 2018, με την οποία ανεστάλη η εκτελεστότητα του πορίσματος 331/2018, δεν επιδόθηκε ούτε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ούτε στα πρόσωπα των οποίων ο διορισμός σε θέση δικαστή στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων προτεινόταν με το ως άνω πόρισμα, διότι, συγκεκριμένα, οι ενδιαφερόμενοι δεν ήταν διάδικοι στην εκκρεμή ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου διαφορά. Εξάλλου, μόνον το διατακτικό της διατάξεως αυτής του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου), κατά το οποίο η εκτελεστότητα του πορίσματος 331/2018 αναστέλλεται «καθ' ο μέρος αυτό έχει προσβληθεί», δημοσιεύθηκε στις 28 Σεπτεμβρίου 2018, το δε σκεπτικό της εν λόγω διατάξεως δημοσιεύθηκε το πρώτον στις 19 Οκτωβρίου 2018, ήτοι εννέα ημέρες μετά τον διορισμό των ενδιαφερομένων.
- 36 Πάντως, κατά το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών διατάξεων που ίσχυαν κατά τον χρόνο άσκησης της προσφυγής κατά του πορίσματος 331/2018 ενώπιον του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου), ουδόλως ήταν δυνατόν να συναχθεί ότι μια τέτοια προσφυγή θα μπορούσε να προκαλέσει την ανατροπή των προτάσεων διορισμού των υποψηφίων τους οποίους επέλεξε το KRS με το εν λόγω πόρισμα ούτε, επομένως, να εμποδίσει τον διορισμό τους από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1 b, του νόμου περί του KRS, όπως τότε ίσχυε, αν ένα τέτοιο πόρισμα δεν είχε προσβληθεί από άπαντες τους μετέχοντες στη διαδικασία, καθίστατο απρόσβλητο και, ως εκ τούτου, εκτελεστό καθ' ο μέρος περιείχε τις προτάσεις διορισμού σε θέσεις δικαστών στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο). Επιπλέον, κατά τον χρόνο του διορισμού των δικαστών οι οποίοι μετείχαν στη σύνθεση του αιτούντος δικαιοδοτικού οργάνου δεν είχε κινηθεί ακόμη διαδικασία για την αναγνώριση ενδεχόμενου ασυμβιβάστου της ως άνω εθνικής διατάξεως με το δίκαιο της Ένωσης, δεδομένου ότι τα σχετικά προδικαστικά ερωτήματα υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο το πρώτον στις 22 Νοεμβρίου 2018 στο πλαίσιο της υπόθεσης C-824/18, Α. Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές).
- 37 Όσον αφορά την απόφαση του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, αυτή ρητώς διευκρινίζει ότι τα αποτελέσματά της δεν αφορούν το κύρος και τις έννομες συνέπειες των οικείων προεδρικών πράξεων διορισμού σε θέσεις δικαστών, δεδομένου ότι οι πράξεις αυτές δεν υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο.
- 38 Τέλος, όσον αφορά το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαστές διορίστηκαν στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων βάσει πορίσματος του KRS υπό τη νέα του σύνθεση, όπως αυτή προέκυψε από την εφαρμογή του άρθρου 9 a του νόμου περί του KRS, το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο είναι της γνώμης ότι το γεγονός αυτό δεν αρκεί για να προσαφθεί στους εν λόγω δικαστές ή στον δικαστικό σχηματισμό στον οποίο αυτοί μετέχουν έλλειψη ανεξαρτησίας, όπως προκύπτει τόσο από τη νομολογία του Δικαστηρίου όσο και από τη νομολογία του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου).

- 39 Η Πολωνική Κυβέρνηση και το KRS συμμερίζονται, κατ' ουσίαν, τις απόψεις που εκθέτει το αιτούν όργανο.
- 40 Κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει αν το αιτούν όργανο είναι «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο δίκαιο της Ένωσης, και, ως εκ τούτου, προκειμένου να εκτιμήσει αν η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή, λαμβάνει υπόψη μια σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 41 Το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), αυτό καθεαυτό, πληροί τις απαιτήσεις που υπομνήσθηκαν ανωτέρω και έχει διευκρινίσει συναφώς ότι, εφόσον η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προέρχεται από εθνικό δικαστήριο, τεκμαίρεται ότι το δικαστήριο αυτό πληροί τις ως άνω απαιτήσεις, ανεξαρτήτως της συγκεκριμένης συνθέσεώς του (πρβλ. απόφαση της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψεις 68 και 69).
- 42 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο προδικαστικής διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, δεν απόκειται στο Δικαστήριο, λαμβανομένης υπόψη της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτού και του εθνικού δικαστηρίου, να διακριβώσει αν η απόφαση περί παραπομπής εκδόθηκε σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί οργανώσεως των δικαστηρίων και με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες. Συνεπώς, το Δικαστήριο δεσμεύεται από την απόφαση περί παραπομπής που εξέδωσε δικαστήριο κράτους μέλους, εφόσον η απόφαση αυτή δεν έχει εξαφανιστεί διά της άσκησης μέσου ένδικης προστασίας που ενδεχομένως προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 70 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 43 Το Δικαστήριο λαμβάνει επίσης υπόψη, στο πλαίσιο αυτό, ότι ο ακρογωνιαίος λίθος του δικαιοδοτικού συστήματος που θεσπίζεται με τις Συνθήκες είναι η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία, καθιερώνοντας τον διάλογο σε επίπεδο δικαιοδοτικών οργάνων μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών, αποσκοπεί στη διασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, καθιστώντας, κατά τον τρόπο αυτόν, δυνατή τη διασφάλιση της συνοχής, της πλήρους αποτελεσματικότητας και της αυτονομίας του, καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 44 Πάντως, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει επίσης, προκειμένου περί μονομελούς δικαστικού σχηματισμού, ότι το τεκμήριο που υπομνήσθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως μπορεί να ανατραπεί σε περίπτωση κατά την οποία από αμετάκλητη δικαστική απόφαση, εκδοθείσα από δικαστήριο κράτους μέλους ή διεθνές δικαστήριο, προκύπτει ότι το δικαιοδοτικό όργανο που υπέβαλε την αίτηση δεν έχει την ιδιότητα ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενου με γνώμονα το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, σκέψη 72).

- 45 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί εκ προοιμίου ότι η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου *Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας* και η απόφαση του *Naczelny Sąd Administracyjny* (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, τις οποίες επικαλείται η Επιτροπή, εκδόθηκαν, αντιστοίχως, από διεθνές δικαστήριο και από δικαστήριο κράτους μέλους και έχουν αμφότερες αμετάκλητο χαρακτήρα. Επιπλέον, οι αποφάσεις αυτές αφορούν συγκεκριμένα τις περιστάσεις υπό τις οποίες διορίστηκαν δικαστές στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων βάσει του πορίσματος 331/2018.
- 46 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει, εν προκειμένω, να εξετασθεί αν βάσει των διαπιστώσεων και των εκτιμήσεων στις οποίες προέβη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην απόφαση *Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας* υπό το πρίσμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, σε συνδυασμό με εκείνες στις οποίες προέβη το *Naczelny Sąd Administracyjny* (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) στην απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, το Δικαστήριο, το οποίο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο για την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, μπορεί να κρίνει, υπό το πρίσμα της νομολογίας του, ότι ο δικαστικός σχηματισμός του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων, ο οποίος υπέβαλε ενώπιόν του αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση, δεν έχει την ιδιότητα ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενου υπό το πρίσμα του άρθρου 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, και ότι, κατά συνέπεια, ο σχηματισμός αυτός δεν πληροί τις απαιτήσεις που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως προκειμένου να δύναται να χαρακτηριστεί ως «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 47 Όσον αφορά, κατά πρώτον, την απόφαση *Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας*, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υπενθύμισε αρχικώς, στις παραγράφους 272 έως 280 της αποφάσεως εκείνης, τη νομολογία του κατά την οποία η έννοια του «νομίμως λειτουργούντος» δικαστηρίου, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, σκοπός του οποίου είναι, μεταξύ άλλων, η διαφύλαξη της δικαστικής εξουσίας έναντι κάθε παράτυπης εξωτερικής επιρροής προερχόμενης ιδίως από την εκτελεστική εξουσία, αλλά και από τη νομοθετική ή ακόμη και από την ίδια τη δικαστική εξουσία, εμπεριέχει την τήρηση των εθνικών κανόνων που διέπουν τον διορισμό των δικαστών, οι οποίοι πρέπει να διατυπώνονται χωρίς αμφισημία. Ομοίως, υπενθύμισε ότι από την ως άνω νομολογία προκύπτει ότι η έννοια αυτή συνδέεται στενά με τα εχέγγυα «ανεξαρτησίας» και «αμεροληψίας», κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Πράγματι, κοινό στοιχείο των απαιτήσεων αυτών είναι ότι αποσκοπούν στον σεβασμό των θεμελιωδών αρχών της υπεροχής του δικαίου και της διάκρισης των εξουσιών και, ως εκ τούτου, όταν εξετάζεται η απαίτηση περί «δικαστηρίου που λειτουργεί νόμιμα» πρέπει να διερευνάται συστηματικά αν η προβαλλόμενη παρατυπία σε συγκεκριμένη υπόθεση είναι τόσο σοβαρή ώστε να θίγει τις αρχές αυτές και να υπονομεύει την ανεξαρτησία του επίμαχου δικαστηρίου.
- 48 Προς στήριξη της διαπίστωσής του περί παραβάσεως, εν προκειμένω, του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επισήμανε, κατ' ουσίαν, στις παραγράφους 281 έως 338 της αποφάσεως *Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας*, ότι οι διορισμοί των μελών που απαρτίζουν τους επίμαχους δικαστικούς σχηματισμούς του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων πραγματοποιήθηκαν κατά πρόδηλη παράβαση των θεμελιωδών εθνικών κανόνων που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών. Η διαπίστωση αυτή βασίζεται, μεταξύ άλλων, σε διάφορες αποφάσεις του *Sąd Najwyższy* (Ανωτάτου Δικαστηρίου), ήτοι στην απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019 την οποία εξέδωσε το τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισης του δικαστηρίου αυτού και στο πόρισμα της 23ης Ιανουαρίου 2020 το οποίο εξέδωσαν από κοινού το

- πολιτικό τμήμα, το ποινικό τμήμα και το τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισης του εν λόγω δικαστηρίου, αμφότερες εκδοθείσες κατόπιν της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982), καθώς και στη διάταξη της 21ης Μαΐου 2019, με την οποία το ίδιο ως άνω εθνικό δικαστήριο υπέβαλε ενώπιον του Δικαστηρίου αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση W.Ż.
- 49 Συναφώς, αφενός, όπως προκύπτει από τις παραγράφους 309 έως 312 και 320 της αποφάσεως Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαπίστωσε ότι το KRS υπό τη νέα του σύνθεση, όπως αυτή προέκυψε κατόπιν της εφαρμογής του άρθρου 9 α του νόμου περί του KRS, δεν τυγχάνει επαρκών εγγυήσεων ανεξαρτησίας έναντι της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας. Εξ αυτού συνήγαγε ότι ο διορισμός των συγκεκριμένων δικαστών στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων βάσει του πορίσματος 331/2018 πραγματοποιήθηκε κατά παραβίαση των συνταγματικών αρχών που διέπουν τη λειτουργία του KRS, όπως είναι οι αρχές της διάκρισης των εξουσιών και της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας, με αποτέλεσμα οι δικαστές αυτοί να μην μπορούν να θεωρούνται ανεξάρτητοι και αμερόληπτοι.
- 50 Αφετέρου, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου παρέπεμψε, με τις παραγράφους 321 έως 338 της αποφάσεως Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, στο γεγονός ότι ο διορισμός των ίδιων ως άνω δικαστών από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας πραγματοποιήθηκε ενόσω η εκτελεστότητα του πορίσματος 331/2018 που περιείχε τις προτάσεις διορισμού των ενδιαφερομένων στις προς πλήρωση θέσεις εντός του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων είχε ανασταλεί με τη διάταξη του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 27ης Σεπτεμβρίου 2018.
- 51 Ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, από την απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, και ειδικότερα από τις παραγράφους 330 και 338, προκύπτει ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι διορισμοί που πραγματοποιούνται υπό τέτοιες περιστάσεις αντανακλούν μια βαθιά άρνηση του κύρους, της ανεξαρτησίας και του ρόλου της δικαστικής εξουσίας εκ μέρους της εκτελεστικής εξουσίας και αποσκοπούν εσκεμμένα στην παρεμπόδιση της αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης, όπερ συνεπάγεται τόσο ότι πρέπει να γίνει δεκτό ότι συνιστούν κατάφωρη παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ όσο και ότι είναι προδήλως ασυμβίβαστοι με την αρχή του κράτους δικαίου.
- 52 Στις παραγράφους 331 έως 333 της ίδιας αποφάσεως, το εν λόγω δικαστήριο υπογράμμισε, επιπλέον, ότι η σοβαρότητα της παράβασης αυτής επιτείνεται εν προκειμένω λόγω της θεμελιώδους σημασίας και του ευαίσθητου χαρακτήρα των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων.
- 53 Καίτοι είναι αληθές ότι από τους έξι δικαστές των δικαστικών σχηματισμών του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων, τους οποίους αφορούσαν οι υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, μόνον ένας μετέχει στον δικαστικό σχηματισμό του τμήματος που υπέβαλε την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, εντούτοις, από το σκεπτικό της αποφάσεως εκείνης προκύπτει σαφώς ότι οι εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ισχύουν αδιακρίτως για όλους τους δικαστές του εν λόγω τμήματος που διορίστηκαν σε αυτό υπό ανάλογες περιστάσεις και, ειδικότερα, με βάση το πόρισμα 331/2018.

- 54 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την απόφαση του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, διαπιστώνεται ότι, με την απόφαση εκείνη, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της αποφάσεως A. B. κ.λπ., το εν λόγω εθνικό δικαστήριο ακύρωσε το πόρισμα 331/2018, συμπεριλαμβανομένου του μέρους του πορίσματος με το οποίο προτείνεται ο διορισμός των μνημονευομένων στην προηγούμενη σκέψη δικαστών, στηριζόμενο, μεταξύ άλλων, σε διαπιστώσεις και εκτιμήσεις που συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με εκείνες της αποφάσεως Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας καθώς και των αποφάσεων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως.
- 55 Περαιτέρω, στα τμήματα 7.1. έως 7.6. της αποφάσεως της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) διαπίστωσε, αφενός, ότι οι τροποποιήσεις τις οποίες επέφεραν στο άρθρο 44 του νόμου περί του KRS οι μνημονευθέντες στη σκέψη 18 της παρούσας αποφάσεως νόμοι της 8ης Δεκεμβρίου 2017 και της 20ής Ιουλίου 2018, εν πρώτοις, κατέστησαν άνευ αντικειμένου τις προσφυγές που μπορούσαν μέχρι τότε να ασκηθούν κατά των πορισμάτων του KRS με τα οποία προτείνονταν υποψήφιοι για διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Αφετέρου, το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι, καίτοι εκκρεμούσαν ενώπιόν του πλείονες προσφυγές τέτοιου είδους, το εν λόγω άρθρο 44 τροποποιήθηκε, εν συνεχεία, εκ νέου με τον μνημονευθέντα στις σκέψεις 20 και 21 της παρούσας αποφάσεως νόμο της 26ης Απριλίου 2019, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η δυνατότητα άσκησης τέτοιων προσφυγών στο μέλλον, καθώς και ότι ο ως άνω νόμος προέβλεπε την αυτοδίκαιη κατάργηση των εκκρεμών ενώπιον του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) ένδικων διαδικασιών με αντικείμενο τέτοιου είδους προσφυγές.
- 56 Όσον αφορά τις νομοθετικές αυτές τροποποιήσεις, το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) έκρινε ότι αυτές, υπό το πρίσμα του πραγματικού και νομικού πλαισίου τους, προδήλως είχαν ως σκοπό να εμποδίσουν ένα δικαιοδοτικό όργανο να εξετάσει σε ποιο βαθμό ο συνδυασμός διαφόρων παραγόντων μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να μην πληρούν οι δικαστές που διορίστηκαν προσφάτως στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), κατόπιν προτάσεως του KRS υπό τη νέα του σύνθεση, τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, οι δε τροποποιήσεις που θεσπίστηκαν με τον νόμο της 26ης Απριλίου 2019 είχαν ως σκοπό να εμποδίσουν το Δικαστήριο να αποφανθεί συναφώς. Το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) έκρινε επίσης ότι τέτοιες περιστάσεις ήταν ικανές να προκαλέσουν συστημικού χαρακτήρα αμφιβολίες στους πολίτες ως προς το αν οι δικαστές που είχαν διοριστεί κατ' αυτόν τον τρόπο πληρούσαν τις ως άνω απαιτήσεις.
- 57 Ως προς τα στοιχεία που συνθέτουν το μνημονευθέν στην προηγούμενη σκέψη νομικό και πραγματικό πλαίσιο εντός του οποίου επήλθαν οι εν λόγω νομοθετικές τροποποιήσεις, το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο), όπως προκύπτει από τα τμήματα 7.5 και 7.6 της αποφάσεως της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, παρέπεμψε σε ένα σύνολο παραγόντων. Συναφώς, το δικαστήριο αυτό, πρώτον, τόνισε ότι, δυνάμει του νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017, η θητεία των τότε υπηρετούντων μελών του KRS συντμήθηκε, η δε σύνθεση του οργάνου αυτού τροποποιήθηκε, με συνέπεια να ενισχυθεί σε σημαντικό βαθμό η επιρροή της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας στους κόλπους του εν λόγω οργάνου. Δεύτερον, το ως άνω δικαστήριο επισήμανε ότι η ως άνω τροποποίηση της σύνθεσης του KRS επήλθε ενόσω προβλεπόταν η βραχυπρόθεσμη πλήρωση πολύ μεγάλου αριθμού θέσεων εντός του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Τρίτον, αναφέρθηκε στην ύπαρξη αμφιβολιών και στην έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τις συνθήκες υπό τις οποίες διεξήχθη η διαδικασία διορισμού των μελών του νέου KRS και διαπίστωσε ότι, λαμβανομένων υπόψη τόσο της

- συγκεκριμένης σύνθεσης του οργάνου αυτού όσο και της δραστηριότητας που πράγματι ασκούσε, το εν λόγω όργανο είχε παύσει να είναι ανεξάρτητο από τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία. Τέταρτον, υπογράμμισε ότι οι νομοθετικές τροποποιήσεις που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως αφορούσαν μόνον τα πορίσματα του KRS με τα οποία προτεινόταν υποψήφιοι για διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και όχι εκείνα με τα οποία προτεινόταν υποψήφιοι για διορισμό σε θέση δικαστή σε άλλα εθνικά δικαστήρια.
- 58 Υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, από τις διαπιστώσεις και εκτιμήσεις στις οποίες προέβησαν το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, καθώς και το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) στην απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, όπως περιγράφονται στις σκέψεις 47 έως 57 της παρούσας αποφάσεως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο δικαστικός σχηματισμός του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων που υπέβαλε την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν έχει, λόγω του τρόπου διορισμού των δικαστών που το απαρτίζουν, την ιδιότητα του ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, με αποτέλεσμα ο σχηματισμός αυτός να μην αποτελεί «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 59 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ο άρρηκτος δεσμός ο οποίος, κατά το ίδιο το γράμμα του άρθρου 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, υφίσταται, υπό το πρίσμα του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, μεταξύ των εγγυήσεων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των δικαστών και της πρόσβασης σε δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως [απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος), C-562/21 PPU και C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, σκέψη 55].
- 60 Όσον αφορά, ειδικότερα, τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, λαμβανομένων υπόψη των ουσιωδών συνεπειών της εν λόγω διαδικασίας στην προσήκουσα λειτουργία και στη νομιμότητα της δικαστικής εξουσίας σε ένα δημοκρατικό κράτος το οποίο διέπεται από την υπεροχή του δικαίου, η διαδικασία αυτή συνιστά, κατ' ανάγκην, εγγενές στοιχείο της έννοιας του «δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως», κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη, διευκρινιζόμενου ότι η ανεξαρτησία ενός δικαστηρίου, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, αξιολογείται με βάση, μεταξύ άλλων, τον τρόπο διορισμού των μελών του [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος) C-562/21 PPU και C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 61 Πράγματι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, όσον αφορά τα δικαστήρια που καλούνται να ερμηνεύουν ή να εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, επιτάσσουν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου και τον διορισμό των μελών του, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο του εν λόγω οργάνου από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων (απόφαση W.Ż., σκέψεις 109 και 128, καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η απαίτηση αυτή περί ανεξαρτησίας των δικαιοδοτικών οργάνων, η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποστολή του δικαστή, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, που

- είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι πολίτες βάσει του δικαίου της Ένωσης και για την προάσπιση των κοινών αξιών των κρατών μελών οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου [απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών), C-791/19, EU:C:2021:596, σκέψη 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 62 Συναφώς, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι, στην απόφαση W.Ż., το Δικαστήριο έκρινε, στο πλαίσιο υπόθεσης στην οποία η επίμαχη απόφαση είχε εκδοθεί από μονομελή σχηματισμό του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων, ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ έχει την έννοια ότι ένας τέτοιος σχηματισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, εάν από το σύνολο των συνθηκών και των περιστάσεων υπό τις οποίες διεξήχθη η διαδικασία διορισμού του δικαστή του μονομελούς σχηματισμού προκύπτει ότι ο διορισμός αυτός πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση θεμελιωδών κανόνων οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των κανόνων που διέπουν τη θέσπιση και τη λειτουργία του συγκεκριμένου δικαιοδοτικού συστήματος και ότι το αδιάβλητο του αποτελέσματος στο οποίο κατέληξε η εν λόγω διαδικασία υπονομεύεται, δημιουργώντας εύλογες αμφιβολίες στους πολίτες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του εν λόγω δικαστή.
- 63 Εν προκειμένω, επισημαίνεται, κατά πρώτον, ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 146 της αποφάσεως W.Ż., και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου), οι οποίες μνημονεύθηκαν, αντιστοίχως, στις σκέψεις 49 και 57 της παρούσας αποφάσεως, στις εν λόγω συνθήκες και περιστάσεις συγκαταλέγεται το γεγονός ότι οι δικαστές που απαρτίζουν τον σχηματισμό του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων που υπέβαλε ενώπιον του Δικαστηρίου την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως διορίστηκαν στο τμήμα αυτό κατόπιν προτάσεως του KRS υπό τη νέα του σύνθεση, όπως αυτή προέκυψε από την εφαρμογή του άρθρου 9 α του νόμου περί του KRS. Στην ως άνω σκέψη 146, το Δικαστήριο, όπως και τα άλλα δύο δικαιοδοτικά όργανα, παρέπεμψε πιο συγκεκριμένα, συναφώς, στο γεγονός ότι είχε συντηηθεί η τρέχουσα θητεία ορισμένων από τα μέλη από τα οποία απαρτιζόταν έως τότε το KRS, της οποίας η διάρκεια έπρεπε να είναι τετραετής σύμφωνα με το άρθρο 187, παράγραφος 3, του Συντάγματος, καθώς και στην περίπτωση ότι, δυνάμει του εν λόγω άρθρου 9 α, ενώ τα δεκαπέντε μέλη του KRS που έχουν την ιδιότητα του δικαστή εκλέγονταν προηγουμένως από τους συναδέλφους τους, στο νέο KRS εκλέγονται από τη Sejm (Δίαιτα), με αποτέλεσμα τα 23 από τα 25 μέλη της σύνθεσης του οργάνου αυτού να έχουν οριστεί από την πολωνική εκτελεστική και νομοθετική εξουσία ή να είναι μέλη των εν λόγω εξουσιών.
- 64 Ασφαλώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το γεγονός ότι όργανο, όπως ένα εθνικό δικαστικό συμβούλιο το οποίο συμμετέχει στη διαδικασία διορισμού των δικαστών, απαρτίζεται, κατά πλειονότητα, από μέλη που επιλέγονται από τη νομοθετική εξουσία δεν δύναται, αφ' εαυτού, να προκαλέσει αμφιβολίες ως προς την ιδιότητα του δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως και ως προς την ανεξαρτησία των δικαστών που διορίζονται κατά το πέρας της εν λόγω διαδικασίας. Εντούτοις, κατά την ίδια νομολογία, τούτο δεν ισχύει σε περίπτωση κατά την οποία το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με άλλα κρίσιμα στοιχεία και τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι επιλογές αυτές, προκαλεί τέτοιες αμφιβολίες [πρβλ. απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, Openbaar Ministerie (Δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως στο κράτος μέλος έκδοσης του εντάλματος) C-562/21 PPU και C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, σκέψεις 74 και 75 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 65 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει ότι οι μνημονευθείσες στη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως νομοθετικές τροποποιήσεις συντελέστηκαν ταυτοχρόνως με τη θέσπιση, διά του νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017, σημαντικής μεταρρύθμισης του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), περιλαμβάνουσας, μεταξύ άλλων, τη σύσταση, εντός του εν λόγω δικαστηρίου, δύο νέων τμημάτων, ήτοι του πειθαρχικού τμήματος και του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων, καθώς και τη μείωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης των δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Όπως επισήμανε επίσης το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) στην απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, οι τροποποιήσεις αυτές επήλθαν, επομένως, σε χρόνο κατά τον οποίο αναμενόταν προσεχώς η πλήρωση πλειόνων θέσεων δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) που κηρύχθηκαν κενές ή συστάθηκαν για πρώτη φορά [πρβλ. αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών), C-791/19, EU:C:2021:596, σκέψεις 106 και 107 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και W.Ż., σκέψη 150].
- 66 Κατά δεύτερον, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων, το οποίο συστάθηκε κατά τα προεκτεθέντα εκ του μηδενός εντός του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και στο οποίο όλοι οι δικαστές διορίστηκαν κατόπιν προτάσεως του KRS υπό τη νέα του σύνθεση, ανατέθηκαν, όπως προκύπτει από το άρθρο 26, παράγραφος 1, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου και όπως επίσης επισήμανε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, αρμοδιότητες σε ιδιαιτέρως ευαίσθητους τομείς, όπως είναι οι εκλογικές διαφορές και οι αφορώσες τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος, οι λοιπές υποθέσεις δημοσίου δικαίου, μεταξύ δε άλλων οι απαριθμούμενες στη διάταξη αυτή, ή τα έκτακτα ένδικα μέσα με τα οποία μπορεί να ζητηθεί η εξαφάνιση αποφάσεων των τακτικών δικαστηρίων ή άλλων τμημάτων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) που έχουν αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.
- 67 Κατά τρίτον, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι, παράλληλα με τις νομοθετικές τροποποιήσεις που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως, οι κανόνες του άρθρου 44 του νόμου περί του KRS όσον αφορά τις ένδικες προσφυγές που μπορούν να ασκηθούν κατά των πορισμάτων του KRS με τα οποία προτείνονται υποψήφιοι για διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) σε πρώτο στάδιο τροποποιήθηκαν εκτενώς, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 17 και 18 της παρούσας αποφάσεως.
- 68 Κληθέν να αποφανθεί επί τέτοιου είδους τροποποιήσεων, το Δικαστήριο υπογράμμισε τον προβληματικό χαρακτήρα διατάξεων βάσει των οποίων εξαλείφεται η αποτελεσματικότητα των μέχρι τότε υφισταμένων ενδίκων βοηθημάτων αυτού του είδους, ιδίως όταν η θέσπιση των επίμαχων διατάξεων, θεωρούμενη σε συνδυασμό με άλλα κρίσιμα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη διαδικασία διορισμού σε θέσεις σε ανώτατο εθνικό δικαστήριο, εντός συγκεκριμένου εθνικού νομικού και πραγματικού πλαισίου, μπορεί να προκαλέσει στους πολίτες συστημικού χαρακτήρα αμφιβολίες όσον αφορά την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των δικαστών που διορίζονται κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής (πρβλ. απόφαση A. B. κ.λπ., σκέψη 156).
- 69 Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο επισήμανε συναφώς, όπως και το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) στην απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, ότι ένδικο βοήθημα όπως το προβλεπόμενο στο άρθρο 44, παράγραφοι 1 α έως 4, του νόμου περί του KRS, όπως τροποποιήθηκε με τους νόμους της 8ης Δεκεμβρίου 2017 και της 20ής Ιουλίου 2018, στερείται κάθε πραγματικής αποτελεσματικότητας και, ως εκ τούτου, συνιστά φαινομενικά μόνο ένδικο βοήθημα. Εν συνεχεία, υπογράμμισε ότι οι περιορισμοί που τίθενται με τους τελευταίους αυτούς νόμους αφορούν αποκλειστικώς τις προσφυγές που ασκούνται κατά πορισμάτων του KRS σχετικά με την υποβολή υποψηφιοτήτων για θέσεις δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου

- Δικαστηρίου), ενώ τα πορίσματα του KRS σχετικά με την υποβολή υποψηφιοτήτων για θέσεις δικαστών στα λοιπά εθνικά δικαστήρια εξακολουθούν να υπόκεινται στο προγενέστερο γενικό καθεστώς δικαστικού ελέγχου. Τέλος, διαπίστωσε ότι οι εν λόγω νομοθετικές τροποποιήσεις θεσπίστηκαν, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 65 της παρούσας απόφασης, μικρό χρονικό διάστημα πριν το KRS, υπό τη νέα του σύνθεση, κληθεί να αποφανθεί επί των υποψηφιοτήτων που υποβλήθηκαν για την πλήρωση πολλών θέσεων δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), οι οποίες κηρύχθηκαν κενές ή συστάθηκαν για πρώτη φορά (πρβλ. απόφαση Α. Β. κ.λπ., σκέψεις 157, 162 και 164).
- 70 Κατά τέταρτον, στις σκέψεις 138 και 139 της απόφασης W.Ż. το Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι, όταν πραγματοποιήθηκε ο διορισμός, με βάση το πόρισμα 331/2018, του μέλους του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων το οποίο αφορούσε η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση εκείνη, το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο), το οποίο είχε επιληφθεί προσφυγής με αίτημα την ακύρωση του εν λόγω πορίσματος, είχε διατάξει, στις 27 Σεπτεμβρίου 2018, την αναστολή εκτέλεσης του πορίσματος. Η ίδια ως άνω περίπτωση, η οποία τονίσθηκε και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, διαπιστώνεται όσον αφορά τον διορισμό των τριών μελών που μετέχουν στον δικαστικό σχηματισμό του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων που υπέβαλε την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης.
- 71 Συναφώς, το αιτούν όργανο εξέθεσε μεν, με τη διάταξη της 3ης Νοεμβρίου 2022, ότι η διάταξη του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 27ης Σεπτεμβρίου 2018 δεν επιδόθηκε ούτε στους υποψηφίους για τη θέση δικαστή του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων οι οποίοι επελέγησαν από το KRS με το πόρισμα 331/2018 ούτε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας, διότι δεν είχαν την ιδιότητα του διαδίκου στην τότε εκκρεμή ενώπιον του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) ένδικη διαδικασία. Υποστήριξε επίσης ότι το σκεπτικό της τελευταίας αυτής διατάξεως δεν δημοσιεύθηκε αμέσως.
- 72 Εντούτοις, όπως επιβεβαιώνεται, εν προκειμένω, από τα στοιχεία που παρέσχαν στο Δικαστήριο ο L. G. και η Επιτροπή και όπως επίσης προκύπτει από τις εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, δεν ήταν δυνατόν, κατά τον χρόνο που πραγματοποιήθηκαν οι διορισμοί των τριών δικαστών του αιτούντος δικαιοδοτικού οργάνου στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων, να μην ήταν γνωστό ιδίως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας, το ότι τα αποτελέσματα του πορίσματος αυτού είχαν ανασταλεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου).
- 73 Επομένως, το γεγονός ότι, επειγόντως και χωρίς αναμονή μέχρι τη γνωστοποίηση του σκεπτικού της διατάξεως του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της 27ης Σεπτεμβρίου 2018, πραγματοποιήθηκαν οι επίμαχοι διορισμοί βάσει του πορίσματος 331/2018 η εκτέλεση του οποίου, ωστόσο, είχε ανασταλεί με την ως άνω διάταξη, επέφερε βαρύτατο πλήγμα στην αρχή της διάκρισης των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου (πρβλ. απόφαση W.Ż., σκέψη 127), όπως επίσης έκρινε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην απόφαση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας.

- 74 Κατά πέμπτον, καίτοι το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) είχε επιληφθεί προσφυγής με αίτημα την ακύρωση του πορίσματος 331/2018 και είχε αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία επί της εν λόγω ένδικης διαφοράς εν αναμονή της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-824/18, A. B. κ.λπ., ο Πολωνός νομοθέτης εξέδωσε τον μνημονευθέντα στις σκέψεις 20 και 21 της παρούσας αποφάσεως νόμο της 26ης Απριλίου 2019.
- 75 Όσον αφορά δε τις τροποποιήσεις που επέφερε ο νόμος αυτός, το Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 137 και 138 της αποφάσεως A. B. κ.λπ., ότι, ιδίως όταν εξετάζονται από κοινού με ένα σύνολο άλλων στοιχείων του γενικότερου πλαισίου που μνημονεύονται στις σκέψεις 99 έως 105 και 130 έως 135 της αποφάσεως εκείνης, τέτοιες τροποποιήσεις δύνανται να υποδηλώνουν ότι η πολωνική νομοθετική εξουσία ενήργησε εν προκειμένω με τη συγκεκριμένη πρόθεση να εμποδισθεί κάθε δυνατότητα άσκησης δικαστικού ελέγχου επί των πορισμάτων του KRS με τα οποία προτάθηκε ο διορισμός δικαστών στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), όπερ επιβεβαιώθηκε εν τω μεταξύ από το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) με την απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2021, όπως προκύπτει από τη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως.
- 76 Καθ' έκτον, τέλος, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) με την απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2021 ακύρωσε το πόρισμα 331/2018, τούτο δε, μεταξύ άλλων, όπως προκύπτει από το τμήμα 10 της αποφάσεως εκείνης, λαμβάνοντας υπόψη τις διαπιστώσεις και τις εκτιμήσεις που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 55 έως 57 της παρούσας αποφάσεως. Μολονότι είναι αληθές, όπως υπογράμμισε το αιτούν όργανο με τη διάταξη της 3ης Νοεμβρίου 2022, ότι τα αποτελέσματα της ως άνω αποφάσεως της 21ης Σεπτεμβρίου 2021 δεν αφορούν το κύρος και τις έννομες συνέπειες των προεδρικών πράξεων διορισμού στις συγκεκριμένες θέσεις δικαστών, πρέπει, ωστόσο, να υπομνησθεί, όπως επισήμανε και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην παράγραφο 288 της αποφάσεως Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, ότι, δυνάμει του άρθρου 179 του Συντάγματος, η πράξη με την οποία το KRS προτείνει υποψήφιο για διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) συνιστά προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για τον διορισμό του υποψηφίου σε τέτοια θέση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας [απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών), C-791/19, EU:C:2021:596, σκέψη 101 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 77 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι, εφόσον εξετασθούν από κοινού όλα τα συστημικά και περιστασιακά στοιχεία που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 47 έως 57 της παρούσας αποφάσεως, αφενός, και στις σκέψεις 62 έως 76 της παρούσας αποφάσεως, αφετέρου, τα οποία χαρακτηρίζουν τον διορισμό, στο τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων, των τριών δικαστών που απαρτίζουν το αιτούν δικαιοδοτικό όργανο στην υπό κρίση υπόθεση, τα στοιχεία αυτά συνεπάγονται ότι το εν λόγω όργανο δεν έχει την ιδιότητα του ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευόμενου υπό το πρίσμα του άρθρου 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη. Πράγματι, ο συνδυασμός του συνόλου των στοιχείων αυτών είναι ικανός να προκαλέσει στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς το ανεπηρέαστο των ενδιαφερομένων και του δικαστικού σχηματισμού στον οποίο μετέχουν από εξωγενή στοιχεία, ειδικότερα δε από την άμεση ή έμμεση άσκηση επιρροής εκ μέρους της εθνικής νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων. Ως εκ τούτου, τα εν λόγω στοιχεία είναι ικανά να έχουν ως αποτέλεσμα να μη δίδουν οι εν λόγω δικαστές και το εν λόγω όργανο την εντύπωση ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας, όπερ μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου.

- 78 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι το τεκμήριο που υπομνήσθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως ανετράπη και επιβάλλεται, κατά συνέπεια, η διαπίστωση ότι ο δικαστικός σχηματισμός του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων ο οποίος υπέβαλε στο Δικαστήριο την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν αποτελεί «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, η αίτηση αυτή πρέπει να κηρυχθεί अपαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 79 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως την οποία υπέβαλε το Sąd Najwyższy (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych) [Ανώτατο Δικαστήριο (τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων), Πολωνία], με απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2021, είναι απαράδεκτη.

(υπογραφές)